

Kazatel: Josef Hurta

Písň: 577, 570, 589, 569, 585, 578

Čtení: Ř 8, 1 – 17

Text: J 7, 37 – 39 *V poslední, velký den svátků Ježíš vystoupil a zvolal: "Jestliže kdo žízní, ať přijde ke mně a pije! Kdo věří ve mne, proud živé vody poplyne z jeho nitra", jak praví Písmo." To řekl o Duchu, jež měli přijmout ti, kteří v něj uvěřili. Dosud totiž Duch svatý nebyl dán, neboť Ježíš ještě nebyl oslaven.*

Vznik církve způsobený sesláním Ducha svatého na apoštoly je v bibli vykreslen velmi dramaticky. O Letnicích se apoštolové shromáždili na jednom místě a náhle se strhl hukot z nebe, jako když se žene prudký víchř a ukázaly se jim nad hlavami ohnivé jazyky. Já bych dokonce použil ještě výstižnější přirovnání, protože si ten hukot z nebe a ohnivé jazyky představuji, jako když se vám na hlavami přeženou Grippeny a zapnou forsáž. To je pak opravdu hukot. Závidím našemu sboru v Čáslavi, kde mají letnice pořád. Anebo si to představuji tak, jak jsme to zažili s našim gospelem, kdy jsme se při čtvrté grilovačce schovali před bouřkou do farní stodoly, která má plechovou střechu. Když to spustilo, to vám je takový hukot, jako když zpívá tisícíhlavý gospelový sbor.

Ale různých obrazných vyjádření Ducha svatého najdeme v bibli mnohem více. Tak při Ježíšově křtu je Duchem svatým holubice. Ve Zjevení jsou to svíce. Přirovnáván je k ohni, světlu; k dechu, zvuku nebo větru. Bůh dá lidem dech a žijí. Prostě o Duchu nemluvíme jinak než v obrazech a v poezii.

Dnes bych chtěl připomenout, že Ježíš mluví o Duchu svatém také jako o vodě. Přímo o prameni vody živé nebo dokonce o řece. „Kdo věří ve mne,“ říká Ježíš „proud živé vody poplyne z jeho nitra“, jak praví Písmo." To řekl o Duchu, jež měli přijmout ti, kteří v něj uvěřili.

Problém tohoto Ježíšova citátu z Písma je v tom, že nevíme, odkud Ježíš ten citát vzal. V Bibli ho v tomto znění nenajdeme. Přesto Ježíš tvrdí, že „tak praví Písmo“. Zkusme tedy hledat různé možnosti. Ekumenický překlad uvádí odkaz na Iz 58, 11: „Budeš jako zahrada zavlažovaná, jako vodní zřídlo, jemuž se vody neztrácejí.“ Komentáře hovoří o inspiraci několika starozákonními texty zároveň. Např. u proroka Zachariáše ve 14. kap. čteme: „V onen den poplynou z Jeruzaléma živé vody, polovina k moři východnímu, polovina k západnímu, v létě jako v zimě.“

Zvláštní souvislost najdeme u Zachariáše v kapitole 12.: „Ale na dům Davidův, na toho, jenž sídlí v Jeruzalémě, vyleji ducha milosti a proseb o smilování. Budou vzhlížet ke mně, kterého probodli.“ Toto slovo cituje evangelista Jan ve chvíli, kdy, kdy Ježíš skončil na kříži a jeden z vojáků mu probodl bok, přičemž z rány vyšla krev a voda.

Tyto biblické texty vedou ke dvojí interpretaci:

1) Zdrojem Ducha svatého je Ježíš sám. Z jeho nitra poplynou vody živé. Ježíš je zdroj Ducha a ti, kdo v něj věří, jsou příjemci Ducha, jak píše evangelista: „To řekl o Duchu, jež měli přijmout ti, kteří v něj uvěřili.“ Ježíšův výrok se potom čte takto: „Jestliže kdo žízní, ať přijde ke mně a ať pije kdo věří ve mne. Protože Písmo o mě říká: proud živé vody poplyne z jeho nitra“. A tak evangelista Jan při Ježíšově probodnutí na kříži přidá k vytékající krvi i vodu, která tam jinak z lékařského hlediska nedává smysl, ale dává smysl jako symbol Ducha svatého, prýstího z nitra.

2) Druhá možná interpretace říká, že Duch svatý vychází z nitra každého věřícího člověka. Tedy, že člověk, který přijme Ducha svatého už má pak ten zdroj v sobě: Zdroj víry, lásky, naděje atd. Tuto interpretaci pak dokresluje příběh o samarské ženě, které Ježíš u Jakubovy studny říká: „Kdo by se napil vody, kterou mu dám já, nebude žíznit navěky. Voda, kterou mu dám, stane se v něm pramenem, vyvěrajícím k životu věčnému.“

Tyto dva výklady se nevylučují. Spojením obou obrazů vzniká logické porozumění textu: Ježíš je zdrojem a dárce Ducha Božího a z tohoto zdroje pak přijímáme dar Ducha svatého i my, věřící, aby se i v nás stal životodárným zdrojem všeho, co je třeba k životu věčnému.

Zdá se to jako drobné teologické nuance, ale na této drobnosti se roku 1054 církve rozdělila na římskou a pravoslavnou, což trvá dodnes.

Není ovšem smyslem tohoto kázání popsat historii dogmatické tvorby církve. Nejsme na biblické hodině, ale slavíme bohoslužby. Smyslem bohoslužeb není primárně vzdělávání, nýbrž slavení. Nejsme tu proto, abychom se něco o Duchu svatém dozvěděli, ale abychom Ducha svatého zažili. Tak jako lidé shromáždění v Jeruzalémě zažili hukot z nebe, tedy něco, co s nimi zatřásl a co zapálilo jejich srdce, tak i my se scházíme, aby se něco stalo s námi. Abychom odcházeli jiní, než jsme přišli. Abychom byli naplněni Duchem svatým.

A co to s člověkem dělá, když ho naplní Duch svatý? Ve známém gospelu se zpívá: Když Duch Boží vstoupí do mého srdce, chci zpívat jako zpíval David, chci chválit Boha, jako David a chci tančit jako David. To ovšem neznamena, že Duch svatý se projevuje pouze nějakou euforií, která člověka roztančí. Jde o to, že člověk přijímá od Krista něco, co pak rozdává dál. Tedy že ve svém životě nese plody své víry. Apoštol Pavel mluví o ovoci Ducha svatého, kterým je láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání. Tedy věci docela neeuforické a veskrze strážlivé, ale nesmírně důležité a potřebné.

Poslední věta dnešního textu zní: Dosud totiž Duch svatý nebyl dán, neboť Ježíš ještě nebyl oslaven. Evangelista váže dar Ducha svatého na Ježíšovo oslavení v jeho smrti a vzkříšení. To znamená, že v Novém zákoně už Boží Duch nepůsobí odděleně od Krista. Je to Duch Kristův, je to jeden a tentýž Bůh. Proto člověk, který přijme Ježíše, toho vzkříšeného Krista, přijímá jeho Ducha a žije z moci a síly Ducha Kristova. Vysvětluje to apoštol Pavel v listu Římanům: „Nejste živi ze své síly, ale z moci Ducha, jestliže ve vás Boží Duch přebývá. Kdo nemá Ducha Kristova, ten není jeho. Je-li však ve vás Kristus, pak vaše tělo sice podléhá smrti, protože jste zhřešili, ale Duch dává život, protože jste ospravedlněni.“ Podle apoštola, mít Božího Ducha znamená, že ve mně žije Kristus. Že jsem ho přijal do svého života jako Pána, rádce a utěšitele. Ale pak pro nás platí také tato útěcha: „Jestliže ve vás přebývá Duch toho, který Ježíše vzkřísil z mrtvých, pak ten, kdo vzkřísil z mrtvých Krista Ježíše, obživí i vaše smrtelná těla Duchem, který ve vás přebývá.“ Přál bych si, aby, abychom tady na světě nežili jen jako nejvyspělejší živočišný druh, ale jako tělesné i duchovní bytosti, jejichž cílem není zánik, ale věčnost.

Modlitba: *Duchu Boží, Duchu Kristův, Duchu svatý, prosíme přijď a proměň nás, abychom žili Kristovým životem nejen nyní, ale na věky. Amen.*

Přímluvná modlitba:

Pane, dnešní neděle nám připomíná, že můžeme žít z tvého Ducha. Kéž bychom z něj žili tak přirozeně, jako když dýcháme. Kéž se můžeme znovu nadechnout i po zkušenostech, které v nás přidusily život. Kéž je tvůj Duch pro nás inspirátorem, abychom tvůrčím způsobem objevovali jak ti sloužit a působit radost. Prosíme tě, buď v Duchu svatém našim učitelem, abychom tvé stopy poznávali ve všem tvém stvoření a dokázali se z toho radovat. Prosíme tě, buď v Duchu svatém našim průvodcem, abychom směřovali v jedno společenství Kristovo navzdory neporozuměním a rozdílům. Prosíme tě, buď s námi svým Duchem jako nová šance, která navrátí našim vztahům lásku a radost. Prosíme, svým Duchem projevuj při nás svoji moc, která překonává naše slabosti. Kéž se tvůj Duch projeví jako lékař, s jehož pomocí smíme úspěšně projít svými nemocemi, pokušeními a smutky. Kéž nás Duch svatý vede, abychom našli Krista, svého zachránce a drželi se něj. Prosíme tě, buď svým Duchem se všemi našimi blízkými, kteří nám leží na srdci, když se nyní v tiché modlitbě za ně v Duchu přimlouváme... Prosíme, slyš naše prosby a proměňuj si nás, abychom chápali tvé odpovědi. Skrze Krista, našeho Pána. Amen.